

הודו: סוף משלת המהפך

מנצחת גאנדי
המערך חוזר לשלטון

גאנדי, המנצחת והגיבורה הלאומית, בילתה לפני שנה שבוע בכלא בעוון ביזיון הפרלמנט.

גאנדי איבדה ב-1977 לא רק את ראשות-הממשלה, אלא גם את מושבה בפרלמנט ההודי. באורה תיאורטי היא עדיין צפויה לארבעה מישפטים בגין מעשי-שחיתות וניצול לרעה של משרתה הרמה לצרכים מיפלגתיים.

בנה, סאנגאי גאנדי, נבחר עתה מחדש באיזור אמאטי. הוא נותר לאחרונה מהללא, אחרי שהגיש עירעור לבית-המשפט העליון על הרשעתו בשורה ארוכה של מעשי-שחיתות המורים.

בשנתיים האחרונות לשלטונה קיימה גאנדי שילטון חירום, שלא היה אלא דיקטטורה של ממש. עיתונאים הודיים בעלי פירסום עולמי בילו חודשים ארוכים בכלא. עיתונים רבים נסגרו. המנגנון הממשלתי סבל מטיהורים על רקע פוליטי. גאנדי היתה אישית שנואה בהודו, ובכל רחבי העולם.

יורשיה לא גילו אהדה רבה יותר לאמצעי-התיקשורת. ראש-ממשלת לוק דאל, צ'אראן סינג, אף הכריז שהוא יספל באמצעי-התיקשורת ללא רחמים אחרי הבחירות (העודם הזה 2203).

גם גאנדי עצמה לא התנצלה מעולם על מעשיה. ברור שאם יחדשו העיתונאים את ההתקפות עליה, היא תנקוט שוב בצעדי-חירום, אולי באמתלה של המתיחות עם סין ופקיסטאן. תחת להתנצל, עבדה האשה בת ה-62

הגנה-מונית ברייבארלי, איזור הבחירה של אינדירה גאנדי, הציץ באדישות מוסגנת בצבא העיתונאים וצלמי הטלוויזיה. הפוליטיקאים אינם מגשימים את חלומי תינג, אמר, "אבל אין ספק שהם עושים הכל כדי לממש את חלומותיהם".

במדינה שפינסקי-הבוחרים שלה מכיל 362 מיליון בעלי זכות-בחירה, קשה לומר שהברקה זו מאפיינת את דעת-הקהל. אך ברור שההודים מאסו ביריביה של אינדירה גאנדי במהירות עצומה.

אין ספק שגם בהודו נכשל המהפך של 1977. מנהיגי ג'נאטה הקשיש, ג'אנג'וואן ראם, נכשל כליל. מיפלגתה, שהשיגה ניצחון היסטורי על מיפלגת-הקונגרס של אינדירה

ירדה לפני שנתיים וחצי, ירדה מהשילטון והתפלגה. יורשו, מנהיג לוק-דאל, צ'אראן סינג, הוא זקן אומלל, סניילי-למחצה, המפגין ברבים את הרחמים הרבים שהוא רוחש לעצמו. הוא ידוע בנטייתו המביכה למרר בבכי כשהוא מרואיין על-ידי אמצעי-התיקשורת. ג'נאטה ולוק דאל הרסו את הכלכלה ההודית, ולא הצליחו לשלוט במדינה הענקית, המסוכסכת, הסובלת מאז ומתמיד מרעב ומחסור גיבוש לאומי של ממש.

בשנתיים האחרונות גברה המצוקה. המחסור בלדק פגע קשות בתחבורה ובשירותים. תפוקת-הפחם ירדה ב-55 אחוזים. מיצרני-סוד כמו סוכר, אורז, ובעיקר בצל, התייקרו בעשרות אחוזים.

בחודשים האחרונים פקדה את המערכת הפוליטית בהודו ממש מגיפה המונית של כלנתריזם. שרים והברי-פרלמנט בכירים זכו בתואר המפוקפק "דאלבלדו" (עריק), השמור בהודו לפוליטיקאים העורקים באורח כרוני ממחנה אחד למישנהו. מנהיגים ידועים במחנה ג'נאטה ולוק דאל חשו באחרונה שאינדירה גאנדי עשויה לנצח. הם התחרו ביניהם בהכרזות שהודו זקוקה לאישיות חזקה, שתחלץ אותה מהמשבר החברתי והכלכלי. הם הצביעו בגלוי על אינדירה כעל אישיות כזו, והכריזו על הצטרפותם למיפ-לגת-הקונגרס.

אחד ממנהיגי ג'נאטה הצטרף לאינדירה שבוע לפני הבחירות, ועורר תיזים רבים. ב-1977 הוא נטש את גאנדי בדיוק ארבעה ימים לפני מועד הבחירות. גאנדי, שסובי-לנותה כלפי יריבים פוליטיים היא מאד גולדה-מאירית, אימצה אותו אל ליבה. אחרי הכל, הוא פוליטיקאי ממוחל ובעל השפעה. ירדעידבר בטוחים שאת החשבון איתו היא תערוך אחרי הבחירות.

איזור סוער. משקפים סבורים שלא ניתן להסביר את ניצחונה הסוחף של אינדירה גאנדי אלא בהקשרם של המאורעות האחרונים באיזור.

נכון ששילטונם של ראם וסינג' היה מעורער ומגוחך, ממשלות של ארליכים וידינים, גרועות אפילו משילטון הליכוד בישראל. אבל ניצחונה של אינדירה, שהשיגה רוב מוחלט של 269 מושבים בפרלמנט, מתוך 524 הוא בהחלט מפתיע. סביר להניח שההודים מודאגים מאד ממעורבותן ההולכת וגוברת של מעצמות-העל באיזור.

הפלישה הסובייטית לאפגניסטאן גונתה אמנם על-ידי גאנדי, אך נראה שעיקר הדאגה בהודו הוא מפני חיוקה הצפוי של פקיסטאן, ברית אמריקאית-סינית, המבוססת מבחינה איסטרטגית על פקיסטאן השנואה, היתה מאז ומתמיד סיוט בהודו. ברית כזו אמנם מתממשת עתה, ונשיא פקיסטאן, הגנרל המוסלמי האדוק והידוע באכזריותו, זיא, עומד לקבל סיוע צבאי עצום מארצות-הברית.

ההודים המשכילים, חרף סלידתם מגאנדי, רואים בה אישיות גדולה, חילוניתה המופגנת הקנתה לה את תמיכת המיעוט המוסלמי העצום, המונה עתה כ-130 מיליון נפש. הרגעת מיעוט זה היא כיום אינטרס הודי ראשון-במעלה. ההתעוררות המוסלמית בפקיסטאן ובאיראן, והמרד באפי-גניסתאן, מעוררים בלהל מובנת בהודו.

אינדירה עבדה קשה על הקול המוסלמי, ואמנם האי-מאם של המיסגד הגדול בדהלי, אף הוא כלנתריסט ותיק, הכריז בגלוי על תמיכתו בגאנדי, הכרוה היתה שוה מיליוני קולות בטוחים.

הם או הופש. קשה היום להאמין שאינדירה

מוסקבה: יחי אמין ז"ל!

ועד-השלום הסובייטי, השוכן ברחוב גורקי 16, מוסקבה, מוציא עלון נאה, הקרוי שילום במאה ה-20. זהו ירחון היוצא ברוסית, באנגלית בצרפתית, בספרדית ובגרמנית. ביולי שעבר חגג הירחון בכיתה מצולמת את ה"חיים החדשים באפגניסטאן". "שינויים גדולים

תמונת אמין בהפגנה בעיתון הסובייטי עליו השלום

פקדו את אפגניסטאן מאז מהפכת השיחרור ה"לאומי באפריל 1978, נאמר בטכסט הקצר, "בהנ" הגת המפלגה הדמוקרטית העממית (של אמין), עוסקים עתה באפגנים בפיתרון בעיותיהם הסוציו-כלכליות ובפיתוח המדינה. הם שותפים לכל הכורחות המתקדמים בעולם בהגנה על השלום". בעמוד 27 מופיעה תמונה גדולה של הפגנה קומוניסטית באבול. המפגינים נושאים, בין השאר, גם את תמונתו של האפר-אללה אמין, ראש-ממשלתה הקומוניסטי-יראדיקלי של אפגניסטאן, שכדי להדחיק פלשו הסובייטים לפני שבועיים לשכנתם ההררית.

בפרך לאורך כל מערכת-הבחירות. בתו של ראש-המשלה הראשון, ג'ואהארלאל נהרו האנדי, עברה 40 אלף ק"מ ודיברה בפני המונים הנאמדים ב-90 מיליון בני-אדם. היא סיירה חמש פעמים ברייבארלי, איזור הבחירה שדחה אותה ב-1977, והצליחה ללכד את המוסלמים, "הטמאים" והבריהנים בתמיכה חדי-משמעית בבחירתה לפרלמנט.

ההודים זכרו אמנם את הנוקשות והסמכותיות המופתיות של שילטונה, אבל גם את חלוקת-המזון הצדוקת יותר ואת הרכבות שנסעו בומן. כתב אוברבר הלונדוני, איאן ג'אק, ששוחח עם מאות הודים, מדווח שכמעט כולם אמרו לו שעבורם רעיון החירות פירושו, מעל הכל, מזון עבורם ועבור ילדיהם.

המחלוקת הישנה — לחם או חופש — סייעה הפעם לגאנדי. היא הבטיחה את שניהם. כמה משקפים רציניים המכירים היטב את הודו, סבורים שהבטחותיה לסכסך את מחיריה-בצל גרמו לניצחונה בבחירות יותר מכל שקיול אחר. קשה לקבל ניתוח זה במלואו, אבל יש בו כדי לשקף את המצב האמיתי ב"דמוקרטיה הגדולה ביותר בתבל".

10 הרוגים. כרגיל היתה מערכת-הבחירות מלאה שחיתויות ואי-סדרים. באזורים גידחים חטפו פעילי המיפ-לגות קלפיות. בקטטות שפרצו נהרגו 10 בני-אדם. בארץ כמו הודו מתייחסים לתקריות כאלה בסלחנות.

אין ספק שאינדירה, שכבר שלטה בהודו 11 שנים, חזרה לשילטון על גלי אהדה המונית. עסקניה-קונגרס מצפים שלפחות 70 חברי-פרלמנט נוספים יצטרפו עתה למיפלגתם.

גאנדי תנסה לחדש את מדיניותה הניטראליסטית, אבל יש להניח שלא תזניח גם את קשריה ההדוקים עם מוס-קבה. לבעיות-היסוד של הודו אין פיתרונות קלים. אפשר, אולי, לקיים את המישחק הדימוקרטי עם חריגים קלים או חמורים. את הרעב, הפער הסוציאלי, הפיצול הלאומי והדתי והתפוצצות-האוכלוסיה לא ניתן לפתור בשיטות ליברליות מערביות.

יתכן מאד שההתלהבות האופפת עתה את גאנדי תתחלף עד מהרה באכזבה ובייאוש. משבר-האנרגיה והת-עצמות פקיסטאן עלולים להחמיר עוד יותר את מצבה הקשה של הודו. הבוחרים ההודיים למודי-הסבל פנו שוב לאישיות כריזמטית. זוהי תרופה שיטחית לטווח קצר, כמוכך.

ההתפכחות הצפויה עלולה לגרום לסלידה כללית מכל התהליך הפוליטי ולתקופה ארוכה של תסיסה, אולי אפילו לפעולות-טרור. האופוזיציה תצטרך להתארגן מחדש אחרי שג'נאטה ולוק דאג איבדו כל אמינות.

חזות קשה זו להודו לא תמנע מגאנדי לשלוט בתה היבשת בעשור הבא. המנהיגה הגדולה האחרונה במאה ה-20, כפי שמכנים אותה העיתונאים במערב, תוביל את המדינה הענקית לסף המאה ה-21. כשהיא נושאת עימה את כל תחלואיה ללא-תוחלת וללא סימן כלשהו לאור בקצה המינהרה.